

Kehely - galvanoplasztikai másolat (eredetije a zárai Szent Simeon-templomban)

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	5664
Gyár / műhely:	Iparművészeti Múzeum Galvanoplasztikai Intézete
Készítés ideje:	16. század (eredeti) 1885 körül (másolat)
Készítés helye:	Budapest
Jelzés:	„ MUSEE D'ART DECORATIF HONGROIS / BREVETE / ATEL. GALVAN. BUDAPEST. ”
Anyag:	galvanoplasztikai másolat; vörösréz
Technika:	aranyozott
Méretek:	magasság: 19,5 cm szájátmérő: 12 cm talpátmérő: 14,5 cm

Négykaréjos, a közökben kicsúcsosodó talpa talplemezzel övezett, efölött feliratos sáv alkotja a talpélt. A rézsútosan, kúppalástként emelkedő talpat dúsan burjánzó plasztikus díszítmény borítja: kanyargó indák választják el a négy evangélista szimbólumát: az angyalt, az oroszlánt, az ökröt és a sast. Hasonlóan gazdagon, növényi ornamensekkel borított a lapított gömb alakú nádusz, melyet két indadíszes-gyöngyosor szárgyűrű fog közre. Szélesedő kuppája kuppakosárként szolgáló hat függőleges akantuszlevélbe illeszkedik. A levelek csúcsa fölött két kétszárnyú és négy hatszárnyú angyal- és kerubfej sorakozik.

Az eredeti aranyozott ezüst, trébelt, vésett, cizellált kehely készítés ideje a 16. századra tehető. A dalmáciai Zára városa ebben az időben a Velencei Köztársaság uralma alatt állt, és a törökök ismételt támadásainak volt kitéve. Ezekre a zűrzavaros időkre is emlékeztet a kehely talpperemén olvasható, az egykori készítettőre utaló görög nyelvű felirat magyar fordításban: „Megváltó Krisztus, aki testedet és véredet adtad bűneink bocsánatáért, szabadítsd meg a Te szolgálodat, Nicodemus ...-t, a Te papodat.” A zárai Szent Simeon-templomban őrzött eredeti kehely publikációiból nem derül ki a szövegben említett személy kiléte, a proveniencia egyelőre bizonytalan. Ugyanúgy nem sikerült még föloldani a kehely szájjpereme alá vésett „TM” monogramot sem (Lásd Ivo Petricoli: *Esposizione permanente d'arte sacra a Zara*. Zara, 2004, 25, M 7.1.)

A kehely galvanoplasztikai másolatának megszületéséről azonban már több adat áll rendelkezésre. Zárai templomi ötvösművek, köztük másolatunk eredetije 1892. augusztusában, titokban történt kalandos lemásolásáról Radisics Jenő, az Iparművészeti Múzeum későbbi főigazgatója levelezéséből derül fény. A mintázást ifj. Herpka Károly egy segéd közreműködésével végezte, akinek műhelye ekkor már az Iparművészeti Múzeum „galvanoplasztikai intézeteként” működött. A Herpka-jelzéssel ellátott másolat 1899-ben került múzeumi leltárba, a műhely kópiáinak egyik mintadarabjaként. Példányait aranyozva, 73 koronáért árusították a művészetkedvelő érdeklődőknek. (Radisics Jenő 1892.szeptember 7-én kelt levélfogalmazványa bizalmas jelentéséhez gr. Csáky Albin vallás-és közoktatásügyi miniszternek. Iparművészeti Múzeum Adattára, 143/1892. jegyzőkönyvi szám. A levél a kehely 5. sorszám alatt említi. Közli: Kerny Terézia: Szent László és a magyar szentek tisztelete Dalmáciában I. Lajos uralkodása idején. História és historiográfia. *Ars Hungarica* 36. 2008/1–2, 5–54: 28. 3. sz.)

Pandur Ildikó

Irodalom

- Szerk.: dr. Czákó Elemér: *Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum által forgalomba hozott galvanomások képes lejtroma*. Budapest, 1908. - 34: 138. sz.
- Kerny Terézia: Szent László és a magyar szentek tisztelete Dalmáciában I. Lajos uralkodása idején. *História és historiográfia. Ars Hungarica*, 36. 2008/1-2. - 5-54: 28 (3. sz.)

